

Brusel 19. května 2026
(OR. en)

9302/26

JAI 590
SCHENGEN 9
SCH-EVAL 22
FRONT 94
IXIM 111
MIGR 134
ASILE 46
ENFOPOL 174
COMIX 112
CORDROGUE 65
VISA 52
CH
IS
LI
NO

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	18. května 2026
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2026) 150 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Zpráva o stavu Schengenu 2026

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2026) 150 final.

Příloha: COM(2026) 150 final

V Bruselu dne 18.5.2026
COM(2026) 150 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ,
EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU
REGIONŮ**

Zpráva o stavu Schengenu 2026

{SWD(2026) 150 final}

ZPRÁVA O STAVU SCHENGENU 2026

1. SCHENGEN V MĚNÍCÍM SE SVĚTĚ: KONSOLIDACE A PŘIPRAVENOST NA BUDOUCÍ VÝZVY

Od zahájení schengenského cyklu v roce 2022 ⁽¹⁾ poskytuje každoroční zpráva o stavu Schengenu **strategický dohled a komplexní situační přehled** o schengenském prostoru. Zpráva prostřednictvím integrované analýzy a poznatků založených na důkazech utváří soudržný a perspektivní politický program pro Schengen. Zajišťuje trvalou politickou pozornost v Schengenské radě, podporuje účinné stanovování priorit a přispívá ke koordinovanějšímu zapojení do schengenských záležitostí.

Schengenský prostor i nadále prokazuje svou odolnost, která je podpořena **společným úsilím** na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni, jež **přineslo konkrétní výsledky**. Patří mezi ně snížení počtu nelegálních přechodů hranic a druhotných pohybů v rámci schengenského prostoru, posílení přeshraniční spolupráce a zvýšení počtu skutečně návratů osob bez práva pobývat v EU.

Navzdory těmto hmatatelným úspěchům schengenská hodnocení i nadále odhalují nedostatky, které je třeba naléhavě řešit. To je obzvláště důležité v kontextu **dnešního nestabilního geopolitického prostředí** a stále složitějšího **bezpečnostního prostředí**, který vyžaduje společnou odpovědnost za to, aby schengenský prostor zůstal bezpečný, jednotný a odolný.

Priority pátého schengenského cyklu (2026–2027) se zaměří na: konsolidaci dosažených výsledků, řešení zbývajících nedostatků a posílení připravenosti čelit současným a budoucím výzvám. Návrh Komise na příští víceletý finanční rámec (VFR) představuje strategickou příležitost k další podpoře trvalých a cílených investic do reforem, které přispívají k dobrému fungování schengenského prostoru.

EU se zaměří na konsolidaci a připravenost, čímž bude pokračovat v uskutečňování jednoho ze svých nejhmatatelnějších úspěchů: schengenského prostoru, který je bezpečný, jednotný a odolný vůči novým výzvám.

2. ZPRÁVA O STAVU SCHENGENU 2026: ČAS NA KONSOLIDACI

2.1. Vnější rozměr Schengenu: strategický přístup k vízové politice EU

V roce 2025 byl schengenský prostor nadále nejnavštěvovanější destinací na světě, která přilákala více než 790 milionů cestujících. Státy Schengenu vydaly 10 milionů víz a více než 60 zemí mělo do schengenského prostoru bezvízový přístup. Společná vízová politika, která je **první linií bezpečnostní kontroly Unie**, je rozhodující pro bezpečnost Evropy a pomáhá předcházet nelegální migraci, organizované trestné činnosti a terorismu. Uspodňuje také přístup do Schengenu pro cestující v dobré víře a zajišťuje také důvěryhodné vztahy s partnerskými zeměmi, které jsou založeny na dodržování pravidel Unie a souladu s nimi.

⁽¹⁾ Schengenský cyklus je strukturován na základě ročního rámce pro podávání zpráv a následná opatření, který zahrnuje tyto nástroje: zprávu o stavu Schengenu, která stanoví hlavní politické a operativní priority, jimiž se budou řídit Schengenské rady na svých čtvrtletních zasedáních; schengenský barometr+, který dvakrát ročně poskytuje pravidelný situační obraz vývoje v celém prostoru na základě příspěvků členských států a agentur EU, a srovnávací přehled stavu Schengenu, viz poznámka pod čarou č. 60. Koordinátor Komise pro schengenské hodnocení země podporuje celkové fungování cyklu prostřednictvím strukturované dvoustranné a mnohostranné spolupráce s členskými státy.

V lednu 2026 přijala Komise vůbec první **Strategii EU v oblasti vízové politiky** ⁽²⁾, která stanoví rámec pro vízovou politiku, jež prosazuje dlouhodobé zájmy Unie, posiluje bezpečnost v celém schengenském prostoru, podporuje prosperitu a konkurenceschopnost EU a vytváří postavení a odolnost Unie na celosvětové scéně.

Strategie stanoví **ambiciózní program a konkrétní opatření**, která přispějí k posílení vnějšího rozměru Schengenu. V tomto schengenském cyklu bude kladen důraz na vytvoření nového hodnotícího rámce s jasnými kritérii pro přiznávání bezvízového statusu partnerským zemím, který bude účinněji sloužit strategickým zájmům EU, a rovněž na přípravu cílené revize vízového kodexu s cílem posílit bezpečnost EU. S cílem dále posílit globální konkurenceschopnost EU bude strategie rovněž podporovat partnerství s klíčovými partnerskými zeměmi, aby se lépe propojily talenty z celého světa s potřebami trhu práce v EU. V tomto ohledu představuje významný krok k získávání talentů a posilování vzájemně prospěšné spolupráce otevření první kanceláře Legal Gateway v Indii ⁽³⁾. Nyní by se pozornost měla zaměřit na úspěšné zavedení tohoto projektu a na rozšíření modelu European Legal Gateway Office i do dalších klíčových partnerských zemí.

Strategie dále oznámila cílená opatření na podporu schopnosti členských států účinně řídit **postup vyřizování víz**. Ze schengenských hodnocení a monitorovacích činností provedených v roce 2025 vyplývá, že posuzování žádostí o víza je obecně solidní a že jsou zavedeny postupy, které zajišťují kvalitní rozhodování. Přestože byly podniknuty významné kroky ke zkrácení čekacích lhůt na schůzky k udělení víza a při vyřizování žádostí o víza, konzuláty na některých místech stále čelí značným zpožděním. Provádění této strategie proto členským státům pomůže zvládat velký počet žádostí, zejména v období největší návštěvnosti, a to například zavedením informačních systémů pro správu hranic a také prostřednictvím specializované podpory agentury Frontex při školení konzulárních úředníků a poskytování pomoci při ověřování dokladů a odhalování podvodů s doklady.

2.2. Integrovaná vnější hranice pro bezpečný schengenský prostor

Zajištění bezpečnosti vnějších hranic Schengenu vyžaduje neustálou ostražitost vůči vyvíjejícím se geopolitickým rizikům, přičemž je třeba zajistit dodržování základních práv ⁽⁴⁾.

V polovině října 2025 začaly státy Schengenu postupně zavádět **Systém vstupu/výstupu (EES)**, jeden z nejpokročilejších systémů správy hranic na světě, který jim umožňuje v reálném čase registrovat státní příslušníky třetích zemí a sdílet informace o tom, kdo, kdy a kde překračuje hranice EU, a také informace o odepření vstupu. Během šestiměsíčního postupného spouštění se ukázalo, že systém má jasný přínos pro bezpečnost občanů EU, protože brání pachatelům trestné činnosti, podvodníkům a padělatelům dokladů překračovat hranice pod falešnou identitou nebo s padělanými doklady. Od svého zavedení zaznamenaly schengenské státy více než 60 milionů vstupů a výstupů státních příslušníků třetích zemí. Kromě toho bylo v systému zaznamenáno více než 30 000 případů odepření vstupu z důvodu nesplnění podmínek vstupu. Z tohoto počtu bylo téměř 800 osob považováno za hrozbu pro vnitřní bezpečnost, zatímco téměř 7 000 cestujícím byl odepřen vstup z důvodu překročení délky oprávněného pobytu v schengenském prostoru ⁽⁵⁾. Od zahájení provozu systému EES vzrostl počet denních kontrol otisků prstů v Schengenském informačním systému (SIS) a v systému automatizované identifikace otisků prstů (AFIS) prováděných všemi členskými státy ze zhruba 17 000 na přibližně 87 000.

⁽²⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o Strategii EU v oblasti vízové politiky, COM(2026) 43 final, 29. ledna 2026.

⁽³⁾ EU Legal Gateway (<https://eu-legal-gateway.eu/>).

⁽⁴⁾ Evropská rada, zasedání Evropské rady (19. března 2026) – závěry, EUCO 1/26, 19. března 2026.

⁽⁵⁾ Tato čísla jsou aktuální k 20. dubnu 2026.

V průběhu postupného zavádění systému EES jej účinně zavedla převážná většina států Schengenu, přičemž většina zemí překročila požadované prahové hodnoty pro registraci. Možnost dočasně zcela nebo částečně pozastavit provoz systému EES byla využita pouze v omezeném počtu případů. Některé schengenské státy se potýkaly s problémy souvisejícími s infrastrukturou, například s fungováním samoobslužných systémů, kapacitou pro úplnou registraci biometrických údajů a s přetížením letů v určitých časových úsecích.

Systém EES byl plně nasazen dne 10. dubna 2026 se všemi funkcemi na všech hraničních přechodech v schengenském prostoru. Celkově lze říci, že systém EES funguje efektivně a má hmatatelné přínosy pro bezpečnost EU. V zájmu další optimalizace provádění systém EES se členským státům doporučuje více využívat automatizaci na hranicích ⁽⁶⁾, zajistit nasazení dostatečného počtu příslušníků pohraniční stráže a pracovníků řídících tok osob a zajistit odpovídající infrastrukturu, vybavení, pokyny a vzdělávání. Komise, členské státy i subjekty působící v odvětví dopravy a cestovního ruchu budou i nadále úzce spolupracovat, zejména s ohledem na letní turistickou sezónu.

Nadcházející spuštění **Evropského systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS)** bude znamenat další konkrétní krok k většímu posílení ochrany vnějších hranic EU. Umožní identifikovat a vyhodnotit osoby, které představují potenciální riziko, a zabránit jim ve vstupu do schengenského prostoru a zároveň zachovat bezproblémové cestování pro naprostou většinu návštěvníků. Systém bude mít jasnou přidanou hodnotu v tom, že posílí posuzování rizik před cestou a umožní včasější identifikaci potenciálních bezpečnostních problémů před příjezdem na vnější hranice. Přípravy pokračují a na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni probíhá koordinované úsilí o zajištění účinného zavedení systému ETIAS. Pro úspěch tohoto úsilí je zásadní včasné zapojení zúčastněných stran z odvětví cestovního ruchu.

Kromě nejmodernějších informačních systémů je třeba mít **silné a stálé kapacity pro kontrolu hranic, aby byla zajištěna bezpečnost našich společných vnějších hranic**. Tyto kapacity závisí na dostupnosti odpovídajícího vybavení a na dostatečném počtu dobře vyškolených příslušníků pohraniční stráže na vnějších hranicích Schengenu. V roce 2025 sice došlo ke zlepšení v několika členských státech ⁽⁷⁾, které učinily kroky ke zvýšení počtu zaměstnanců, přetrvávající nedostatky mají nadále dopady na klíčové funkce ⁽⁸⁾ v důsledku nedostatku zdrojů a chybějících strukturovaných střednědobých a dlouhodobých strategií v oblasti lidských zdrojů.

Ačkoli je třeba vyvinout další úsilí o zvýšení počtu vyškolených příslušníků pohraniční stráže, stálý útliv v roce 2025 vykázal 18 453 vyslání příslušníků ⁽⁹⁾, přičemž rozsáhle využíval operativní, technickou a logistickou podporu poskytovanou Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v rámci 35 operací v klíčových členských státech ⁽¹⁰⁾. Komise připravuje v roce 2026 legislativní návrh, který by dále posílil mandát agentury Frontex.

Hraniční kontroly

Kvalitní hraniční kontroly na vnějších hranicích EU mají zásadní význam pro předcházení závažným bezpečnostním hrozbám dříve, než se dostanou do schengenského

⁽⁶⁾ Například využívání kiosků pro předběžnou registraci, elektronických bran a mobilní aplikace „Travel to Europe“, kterou vyvinula agentura Frontex.

⁽⁷⁾ Zejména v Česku, Estonsku, Řecku, Francii, Chorvatsku, Itálii, na Maltě, v Rakousku, Polsku a Rumunsku.

⁽⁸⁾ Zejména ve Španělsku, Lotyšsku, Litvě, Portugalsku, Slovinsku a na Slovensku.

⁽⁹⁾ Jedná se o lidské zdroje z kategorií 1, 2 a 3. Jeden lidský zdroj může být vyslán vícekrát, přičemž nejvýznamnější nasazení v roce 2025 se týká společných operací Řecka, Španělska a Itálie.

⁽¹⁰⁾ Frontex, 2025 – stručný přehled (https://www.frontex.europa.eu/2025-in-brief/#under_hero_section).

prostoru. Několik států Schengenu zvýšilo kvalitu hraničních kontrol důslednějším ověřováním podmínek vstupu a větším využíváním automatizace ⁽¹¹⁾. Některé země v této oblasti dosáhly významného pokroku. Například Rumunsko úspěšně zavedlo automatizaci postupů hlášení pozitivních nálezů ze svých elektronických bran hraničním kontrolám v druhé linii a integraci vnitrostátního systému předběžných informací o cestujících do svého systému hraničních kontrol. Tato opatření umožnila provádět účinné a kvalitní hraniční kontroly.

Nicméně je stále ještě třeba vyvíjet další úsilí s cílem zlepšit účinné využívání databází EU a vnitrostátních databází, posílit opatření proti podvodům s doklady, zlepšit spolupráci mezi agenturami a zavést biometrické ověřování, aby se odstranily stávající nedostatky a posílila bezpečnost ⁽¹²⁾.

V roce 2025 bylo provedeno jedno neohlášené schengenské hodnocení, které zjistilo závažné nedostatky ve schopnosti členského státu ⁽¹³⁾ spravovat své vnější hranice. Na základě tohoto hodnocení zahájily orgány členského státu s podporou agentury Frontex okamžitá nápravná opatření.

Ostraha hranic

Nejúčinnější úroveň ochrany zajišťuje kombinace důkladných hraničních kontrol a účinné ostrahy hranic. Počet odhalených případů nelegálního překročení vnějších hranic EU v posledních letech trvale klesá a snížil se na méně než 180 000, což představuje další snížení o více než 25 % ve srovnání s rokem 2024 ⁽¹⁴⁾. V několika státech Schengenu ⁽¹⁵⁾ přispěla zvýšená ostraha k vyšší míře odhalení, rychlejším reakcím, snížení počtu nedovolených překročení hranic a zlepšení informovanosti o situaci. Úsek východní pozemní hranice EU byl rovněž důkladně posílen udržitelnými integrovanými opatřeními v oblasti ostrahy podporovanými z vnitrostátních fondů a fondů EU. Byly provedeny významné investice do kapacit pro ostrahu hranic, včetně nákupu nového vybavení, modernizace stávajícího vybavení a zvýšeného využívání pokročilých technologií, jako jsou bezpilotní vzdušné prostředky a plavidla, modernizované rádiové schopnosti a nová stacionární zařízení.

Navzdory tomuto pokroku **jsou pokrytí ostrahou a integrace systémů** v celém schengenském prostoru **nadále nerovnoměrné**, což odráží nedostatky ve vybavení, údržbě a strategickém plánování. V několika členských státech ⁽¹⁶⁾ dosud nebyl plně zaveden integrovaný přístup k ostraze hranic, zejména pokud jde o včasné odhalování nelegálních příjezdů a posuzování rizik v reálném čase.

Stejně tak je třeba navázat na stávající **vnitrostátní a evropské kapacity** a dosáhnout dalšího pokroku směrem k plně integrovanému a konzistentnímu situačnímu obrazu, aby se posílila schopnost členských států vytvářet komplexní a aktuální zpravodajské informace o migračních tocích, převaděčských sítích a vznikajících hrozbách. Toho bude dosaženo účinným zavedením Evropského systému ostrahy hranic (EUROSUR), který bude technologickým a operativním základem bezpečnosti hranic EU. Přispěje ke zlepšení schopnosti schengenského prostoru řešit náhlé příchody nebo nové bezpečnostní hrozby. Užší součinnost mezi pohraničními orgány a Europolem by rovněž posílila informovanost

⁽¹¹⁾ Například: Bulharsko, Francie, Rakousko, Polsko, Rumunsko, Finsko a Švýcarsko.

⁽¹²⁾ Například v: Bulharsku, Řecku, Španělsku, Francii, Maďarsku, Portugalsku a Slovinsku.

⁽¹³⁾ Neohlášené schengenské hodnocení v Portugalsku v prosinci 2025 odhalilo závažné nedostatky při provádění kontrol na vnějších hranicích na letišti v Lisabonu.

⁽¹⁴⁾ Frontex, „Počet nedovolených překročení hranic se v roce 2025 snížil o 26 %, Evropa musí zůstat připravena“ (<https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-irregular-border-crossings-down-26-in-2025-europe-must-stay-prepared-lyKpVb>).

⁽¹⁵⁾ Například Bulharsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Norsko, Polsko, Rumunsko a Finsko.

⁽¹⁶⁾ Například: v Dánsku, Řecku, Francii, Chorvatsku a Slovinsku.

o situaci a analýzu rizik a zlepšila odhalování hrozeb přeshraniční trestné činnosti a terorismu.

Posílení odolnosti našich společných vnějších hranic vyžaduje lepší koordinaci mezi všemi aktéry zapojenými do správy hranic, migrace a navrácení. Nové postupy prověřování na vnějších hranicích Unie od června 2026 umožní rychle identifikovat a posoudit všechny státní příslušníky třetích zemí, kteří se do Unie snaží vstoupit nelegálně. V této souvislosti je důležité, aby všechny členské státy byly připraveny provést nová **pravidla prověřování** a zajistit, aby všechny osoby podléhající prověřování byly nasměrovány k příslušnému řízení ⁽¹⁷⁾. Tento rámec bude mít zásadní význam pro bezpečnost i účinné řízení migrace v EU a jeho praktické uplatňování bude posouzeno během schengenského hodnocení plánovaného na druhou polovinu roku 2026.

Pohotovostní plánování

Bylo dosaženo významného pokroku, neboť všechny členské státy vypracovaly **pohotovostní plány** pro správu hranic v případě masového přílivu státních příslušníků třetích zemí na hranice EU. Převážná většina členských států navíc vypracovala pohotovostní plány založené na komplexním posouzení rizik a scénářích, přičemž pouze tři země ⁽¹⁸⁾ tyto plány stále ještě formalizují a šest zemí ⁽¹⁹⁾ ještě provádění svých pohotovostních plánů nezkoušelo.

Rámce připravenosti se tradičně zaměřovaly na správu hranic, avšak musí lépe integrovat další související procesy, zejména ty, které se týkají návratů. Připravenost jednotlivých států je nadále nerovnoměrná a je stále jasnější, že to, co bylo v minulosti dostačující, již na dnešní výzvy nestačí, zejména s ohledem na probíhající krizi na Blízkém východě. Ze schengenských hodnocení vyplývá, že většina států Schengenu ⁽²⁰⁾ stále potřebuje provést plnou integraci návratových operací založených na analýzách rizik. Aby bylo možné tuto situaci řešit, musí se pohotovostní plánování stát evropštějším, přičemž vnitrostátní rámce musí být systematičtěji sladěny s nástroji a mechanismy EU a lépe propojeny s plánováním sousedních členských států. To umožní rychlejší, předvídatelnější a koordinovanější společné reakce na vzniklé tlaky.

Zároveň je nezbytné přejít od převážně formálních plánovacích rámců k systémům, které jsou plně integrovány do každodenní praxe a jsou schopny podpořit rychlou a koordinovanou akci v případě krize. V osmi státech Schengenu ⁽²¹⁾ vnitrostátní plány nezahrnují možnost využití evropské podpory, jedenáct států ⁽²²⁾ nepokrývá koordinaci s agenturou Frontex a deset států při vytváření svých pohotovostních plánů nekonzultovalo se sousedními členskými státy ⁽²³⁾, což by umožnilo rychlejší, předvídatelnější a koordinovanější společné reakce v případě nárůstu tlaku.

Evropská unie se navíc musí připravit na potenciální hrozbu, kterou pro vnitřní bezpečnost EU představují ruští bývalí bojovníci, kteří se podíleli na agresi vůči Ukrajině. V návaznosti na zasedání Evropské rady v březnu 2026 vypracuje Komise posouzení možných způsobů řešení této otázky.

⁽¹⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1356 ze dne 14. května 2024, kterým se zavádí prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích a mění nařízení (ES) č. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 a (EU) 2019/817 (Úř. věst. L, 2024/1356, 22.5.2024).

⁽¹⁸⁾ Řecko, Španělsko a Rakousko.

⁽¹⁹⁾ Řecko, Španělsko, Itálie, Nizozemsko, Rakousko a Švýcarsko.

⁽²⁰⁾ Konkrétně: Belgie, Bulharsko, Česko, Dánsko, Německo, Řecko, Španělsko, Island, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Polsko, Portugalsko, Slovensko a Švédsko.

⁽²¹⁾ Belgie, Česko, Řecko, Španělsko, Island, Norsko, Švýcarsko a Švédsko.

⁽²²⁾ Belgie, Česko, Dánsko, Estonsko, Řecko, Španělsko, Island, Itálie, Nizozemsko, Rakousko a Švédsko.

⁽²³⁾ Belgie, Dánsko, Řecko, Španělsko, Island, Itálie, Malta, Nizozemsko, Slovinsko a Švédsko.

Schengenský cyklus 2026–2027 by se měl nadále zaměřovat na zajištění integrované vnější hranice pro bezpečný schengenský prostor. To zahrnuje posílení pohotovostního plánování a informovanosti o situaci, důsledné zlepšování hraničních kontrol a ostrahy hranic, včetně plného využívání informačních systémů, a zajištění účinného provádění postupů prověřování.

2.2 Účinné systémy navracení, které podporují integritu schengenského prostoru

V průběhu let se navracení stalo hlavní prioritou, která je považována za prvek, jenž je základem důvěryhodnosti, účinnosti a udržitelnosti celého systému. Zajištění návratu osob, které nemají oprávnění k pobytu, je proto základní podmínkou dobře fungujícího schengenského prostoru.

Nový právní rámec pro společný evropský systém navracení

Návrh Komise na nové nařízení o navracení ⁽²⁴⁾ se zabývá hlavními strukturálními překážkami zjištěnými v předchozích pravidelných schengenských hodnoceních a v tematickém schengenském hodnocení zaměřeném na účinnější navracení z roku 2024. Komise vítá zahájení interinstitucionálních jednání a je připravena podpořit konečnou dohodu, která bude odpovídat potřebám EU.

Současně hrál koordinátor pro navracení klíčovou roli při utváření soudržnějšího a strategičtějšího přístupu EU k návratům prostřednictvím Sítě na vysoké úrovni pro navracení tím, že podporoval systematickou výměnu osvědčených postupů v oblasti navracení do třetích zemí s citlivou politickou situací a prioritních třetích zemí, jakož i navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, kteří představují bezpečnostní hrozbu. Pokroku bylo dosaženo zejména prostřednictvím pracovní skupiny pro statistiku s cílem zlepšit monitorování a spolehlivost údajů o návratech. Koordinátor rovněž kladl důraz na posílení spolupráce v oblasti nezletilých osob bez doprovodu, mimo jiné prostřednictvím výměn mezi členskými státy a zkoumáním společných přístupů s partnerskými zeměmi.

Operativní zlepšení vedoucí k účinnějšímu navracení

Účinnost návratových politik se měří hmatatelnými výsledky v praxi. V roce 2025 byl v sedmnácti státech Schengenu ⁽²⁵⁾ zaznamenán mírně rostoucí trend, pokud jde o účinnost vnitrostátních systémů navracení. Tento pokrok se projevil ve **zvýšení počtu uskutečněných návratů** v roce 2025, kdy došlo k nárůstu o 19 % oproti předchozímu roku. K pokroku přispěly vnitrostátní legislativní reformy, včetně těch, které byly přijaty za účelem provádění Paktu o migraci a azylu. Agentura Frontex poskytovala členským státům v oblasti navracení významnou podporu. V roce 2025 **agentura Frontex** vyslala 140 specialistů na navracení ⁽²⁶⁾ a podpořila 63 500 uskutečněných návratů, což představuje 42 % z jejich celkového počtu, a potvrdila tak trvalý vzestupný trend pozorovaný v posledních letech.

Ve všech členských státech je zapotřebí dalšího úsilí k řešení problémů souvisejících s včasným vydáváním rozhodnutí o navrácení, zefektivněním postupů ⁽²⁷⁾ a prováděním opatření k zabránění útěkům a neoprávněnému druhotnému pohybu ⁽²⁸⁾. To je obzvláště důležité při jednání s osobami, které mohou představovat bezpečnostní riziko, což

⁽²⁴⁾ Evropská komise, „Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí společný systém navracení státních příslušníků třetích zemí neoprávněně pobývajících v Unii“, COM(2025) 101 final.

⁽²⁵⁾ Belgie, Dánsko, Německo, Estonsko, Řecko, Španělsko, Francie, Chorvatsko, Island, Itálie, Kypr, Litva, Lucembursko, Polsko, Portugalsko, Finsko a Švédsko.

⁽²⁶⁾ Navzdory tomuto počtu se při vysílání specialistů na navracení stále objevují problémy s uspokojením potřeb, a to kvůli vysokým požadavkům na jazykové znalosti a specializované operativní dovednosti.

⁽²⁷⁾ Například ve: Španělsku, Itálii, Polsku a Portugalsku.

⁽²⁸⁾ Například ve: Španělsku, Portugalsku a Švýcarsku.

vyžaduje zapojení více orgánů, specializované odborné znalosti a opatření k předcházení útěku⁽²⁹⁾. Schengenská hodnocení odhalila nesoulad mezi počtem vydaných rozhodnutí o navrácení a počtem záznamů o navrácení vytvořených v Schengenském informačním systému, jakož i nedůsledné ukládání všech relevantních informací do systému⁽³⁰⁾. Je proto nezbytné plně využívat záznamy o navrácení v systému SIS a systematicky zadávat všechny důležité informace, jako jsou biometrické údaje, fotografie a bezpečnostní označení.

Dobrovolné návraty jsou stále více považovány za klíčovou součást účinné a udržitelné návratové politiky EU. Zatímco některé členské státy⁽³¹⁾ přešly k proaktivnějším a individuálně přizpůsobeným modelům, plný potenciál dobrovolných návratů je teprve třeba uskutečnit prostřednictvím jejich důsledného začlenění do vnitrostátních rámců pro navrácení⁽³²⁾.

Členské státy vyvinuly úsilí o zvýšení **operativních schopností**, a to v souvislosti s posílením rámců odborné přípravy⁽³³⁾, přidělením dalších lidských zdrojů⁽³⁴⁾ a posílením koordinace mezi vnitrostátními orgány⁽³⁵⁾. Je třeba vyvinout další úsilí, aby byl zajištěn trvalý a nepřetržitý dopad na operativní výkonnost, zejména tam, kde přetrvává nedostatek vhodných a dostatečných kapacit jako jedna z klíčových překážek při provádění návratů⁽³⁶⁾.

V několika členských státech probíhá postupná **modernizace operativních nástrojů a systémů v oblasti navrácení**⁽³⁷⁾. Tento proces však stále není dokončen. V několika zemích schengenského prostoru stále probíhá zejména zdokonalování systémů řízení případů navrácení⁽³⁸⁾, což zdůrazňuje potřebu urychlit digitální transformaci v rámci přípravy na další fázi digitalizace řízení o návratu v celé EU a na nadcházející legislativní návrh Komise v této oblasti v roce 2026.

Proces navrácení musí být doprovázen silnými a účinnými **zárukami, které zajistí základní práva**. Rok 2025 přinesl celkové zlepšení kvality a uplatňování těchto záruk. Několik členských států⁽³⁹⁾ zlepšilo své postupy přijímání rozhodnutí o navrácení, aby byla dodržována a zásada nenavrácení, právo být vyslechnut, poskytování odpovídajících informací a účinný přístup k opravným prostředkům. Přesto je třeba vyvíjet další úsilí, aby

⁽²⁹⁾ Srov. Přehled osvědčených postupů zjištěných v rámci schengenského hodnotícího a monitorovacího mechanismu z roku 2026. Přístup Bulharska, které systematicky vede pohovory se zadrženými státními příslušníky třetích zemí a ověřuje je v databázích EU a mezinárodních databázích s cílem odhalit potenciální bezpečnostní rizika, byl během schengenského hodnocení byl označen za osvědčený postup.

⁽³⁰⁾ Podle čl. 3 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1860 ze dne 28. listopadu 2018 o využívání Schengenského informačního systému při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. L 312, 7.12.2018) mají členské státy povinnost po vydání rozhodnutí o navrácení vytvořit záznam o navrácení.

⁽³¹⁾ Například: Belgie a Itálie.

⁽³²⁾ Například: ve Španělsku a Portugalsku.

⁽³³⁾ Belgie, Francie a Itálie.

⁽³⁴⁾ Například: Itálie, Litva a Malta.

⁽³⁵⁾ Například ve Finsku.

⁽³⁶⁾ Zejména v Řecku, Španělsku a Portugalsku.

⁽³⁷⁾ Včetně Francie a Kypru.

⁽³⁸⁾ Například: Belgie, Bulharsko, Dánsko, Německo, Řecko, Španělsko, Island, Itálie, Lotyšsko, Lichtenštejnsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Portugalsko, Slovinsko a Slovensko.

⁽³⁹⁾ Například Belgie, Malta a Portugalsko.

se tato zlepšení upevnila a udržela ⁽⁴⁰⁾, i pokud jde o systémy sledování nucených návratů ⁽⁴¹⁾ a řízení o oprávněném prostředku v případě rozhodnutí o navrácení ⁽⁴²⁾.

Účinné navracení státních příslušníků třetích zemí bude i nadále jednou z hlavních priorit schengenského cyklu 2026–2027. V roce 2026 bude zahájeno nové řízení o návratu na hranicích v rámci Paktu o migraci a azylu. Je proto nezbytné, aby byly vnitrostátní systémy plně připraveny zajistit účinné a důsledné provádění paktu. Klíčovou roli při dosahování tohoto cíle bude hrát úplné a včasné provedení doporučení schengenských hodnocení.

2.3 Spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti

Spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti je pro schengenský prostor zásadní, jelikož zajišťuje opatření, která udržují bezpečnost a účinnost vymáhání práva. Schengenská hodnocení však ukazují, že některé problémy stále přetrvávají.

Účinná a bezpečná výměna informací

Výměna informací je základním prvkem schengenského systému vnitřní bezpečnosti. Zvláštní pokrok byl zaznamenán v devatenácti členských státech, které oznámily úplné provedení **směrnice o výměně informací** ⁽⁴³⁾, a v osmnácti členských státech ⁽⁴⁴⁾, které zavedly vnitrostátní systémy správy případů interoperabilní s aplikací sítě pro bezpečnou výměnu informací (SIENA). Schengenská hodnocení z roku 2025 však odhalují rozdíly mezi formálním provedením směrnice a její operativní účinností. Ve všech pěti členských státech hodnocených v roce 2025 ⁽⁴⁵⁾ jednotné kontaktní místo dosud plně nespĺňuje požadavky směrnice, což vede k pomalejší přeshraniční výměně informací, která je navíc méně standardizovaná a náchylnější k chybám, než bylo zamýšleno.

Schengenská hodnocení ukázala, že funkce systému SIS nejsou využívány na maximum ⁽⁴⁶⁾. Například zůstává nedůsledné systematické připojování biometrických údajů k záznamům v SIS, zavádění a používání vyhledávání otisků prstů všemi příslušnými orgány, zejména při hraničních kontrolách a migračními orgány ⁽⁴⁷⁾, a sdílení pozitivních nálezů v SIS souvisejících s terorismem s Europolem ⁽⁴⁸⁾. Naopak členské státy, které investovaly do automatizace a systematické integrace systémů řízení případů a vnitrostátních databází, dosahují prokazatelně lepších operativních výsledků ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁰⁾ Například v: Řecku a Maďarsku.

⁽⁴¹⁾ Například v: Česku, Německu, Španělsku, na Islandu, v Rakousku a Portugalsku.

⁽⁴²⁾ Belgie, Bulharsko, Česko, Estonsko, Řecku, Španělsko, Chorvatsko, Island, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Finsko a Švédsko.

⁽⁴³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/977 ze dne 10. května 2023 o výměně informací mezi donucovacími orgány členských států (Úř. věst. L 134, 22.5.2023). Tato směrnice stanoví harmonizovaná pravidla pro přiměřenou a rychlou výměnu informací mezi příslušnými donucovacími orgány pro účely prevence, odhalování nebo vyšetřování trestných činů. K dubnu 2026 oznámilo úplné provedení směrnice devatenáct členských států a čtyři oznámily částečné provedení. Odůvodněná stanoviska byla vydána pro zbývající tři členské státy (Belgie, Estonsko a Španělsko).

⁽⁴⁴⁾ Česko, Německo, Irsko, Řecku, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Lichtenštejnsko, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Portugalsko, Slovinsko, Švýcarsko a Švédsko.

⁽⁴⁵⁾ Bulharsko, Rakousko, Rumunsko, Slovinsko a Švýcarsko.

⁽⁴⁶⁾ Belgie, Bulharsko, Řecku, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Polsko, Portugalsko, Slovinsko, Slovensko, Finsko a Švédsko.

⁽⁴⁷⁾ Nesrovnalosti byly zjištěny například v Česku, Španělsku, Francii, na Islandu, v Lotyšsku, Litvě, Lucembursku, Maďarsku, na Maltě, v Polsku, Portugalsku, Slovinsku a Švédsku.

⁽⁴⁸⁾ Tento problém přetrvává ve všech členských státech s výjimkou Rakouska.

⁽⁴⁹⁾ Německo a Rakousko.

Kromě toho existují strukturální problémy související s **lidskými zdroji a technickými kapacitami**. Několik členských států ⁽⁵⁰⁾ se potýká s nedostatkem zaměstnanců v kancelářích N.SIS a/nebo centrále SI.RE.NE ⁽⁵¹⁾ a na jednotných kontaktních místech, což negativně ovlivňuje kontinuitu činnosti a kvalitu výměny informací.

Spolupráce v oblasti prosazování práva

Schengenská hodnocení soustavně ukazují, že právní a institucionální základy pro přeshraniční spolupráci v oblasti prosazování práva jsou v celém schengenském prostoru široce zavedeny, ale jejich operativní potenciál je stále nedostatečně využíván. Střediska policejní spolupráce jsou cennými centry každodenní spolupráce, přesto však stále fungují převážně jako zprostředkovatelé informací, nikoli jako operativní nástroje ⁽⁵²⁾.

Společné operace mají smíšené výsledky. Přeshraniční spolupráce mezi Rakouskem a Maďarskem je dobrým příkladem toho, jak lze spojit různé nástroje ⁽⁵³⁾ do jednoho uceleného systému. Společné operace v mnoha členských státech však zůstávají reaktivní a řízené partnery. Operací sledování a pronásledování prováděných na území jiného státu je soustavně méně než operací na vlastním území a do značné míry chybí infrastruktura pro informovanost o situaci v případě společných operací.

Komise v úzké spolupráci s členskými státy zřídila v zájmu řešení těchto a dalších problémů **neformální skupinu odborníků pro přeshraniční operativní spolupráci v oblasti prosazování práva**, jejímž úkolem je sdílet osvědčené postupy, identifikovat společné problémy a vypracovat praktická řešení. Komise na základě práce této skupiny vypracuje studii, která zmapuje stávající dohody o spolupráci a poskytne základ pro posouzení, zda stávající rámec pro přeshraniční spolupráci v oblasti prosazování práva je i nadále přiměřený. Tato skutečnost nabývá na významu, neboť Strategie vnitřní bezpečnosti EU ⁽⁵⁴⁾ vyzývá k vytvoření skupiny na vysoké úrovni pro budoucnost operativní spolupráce v oblasti prosazování práva, čímž přímo reaguje na to, co bylo důsledně zjištěno v schengenských hodnoceních: stávající nástroje jsou z velké části spolehlivé, ale vyžadují pevnější právní základ. Připravované návrhy na posílení **mandátu Europolu** mu zároveň umožní lépe poskytovat členským státům operativní podporu, mimo jiné usnadněním přeshraniční analýzy, lepší výměnou informací a koordinovanými opatřeními proti hrozbám, které se týkají schengenského prostoru.

Základem všech těchto snah je potřeba společné profesionální kultury založené na vzájemné důvěře a interoperabilních dovednostech. Komise posuzuje, jak nejlépe podpořit **vzdělávání v oblasti prosazování práva** prostřednictvím Agentury Evropské unie pro vzdělávání v oblasti prosazování práva (CEPOL). Obzvláště důležité je řešení nedostatků ve specializovaných oblastech, jako je digitální forenzní analýza, zákonné dešifrování a pokročilá analýza dat, protože trestná činnost stále více využívá nové technologie, včetně umělé inteligence.

Situace na vnitřních hranicích

⁽⁵⁰⁾ Bulharsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Řecko, Španělsko, Francie, Chorvatsko, Island, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Finsko a Švédsko.

⁽⁵¹⁾ SIRENE je zkratka pro Supplementary Information Request at the National Entries (žádost o doplňující informace u vnitrostátních záznamů). Členské státy, které využívají SIS, musí zřídit vnitrostátní centrálu SIRENE, která je v provozu 24 hodin denně a 7 dní v týdnu a je odpovědná za výměnu informací a koordinaci činností souvisejících se záznamy v SIS.

⁽⁵²⁾ Doporučení Rady (EU) 2022/915 ze dne 9. června 2022 o operativní spolupráci v oblasti prosazování práva (Úř. věst. L 158, 13.6.2022).

⁽⁵³⁾ Dvoustranné dohody, sdílená koordinační centra a EMPACT.

⁽⁵⁴⁾ Evropská komise, „Komise představila strategii vnitřní bezpečnosti ProtectEU“ (https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_cs).

Schengen významně přispívá k **dobrému fungování vnitřního trhu a hospodářské prosperitě** EU. Zboží, pracovníci a služby bez překážek překračují vnitřní hranice, a přeshraniční regiony tudíž prosperují a národní hospodářství mají prospěch z nižší administrativní zátěže a úspor z rozsahu. Za účelem posouzení „schengenského efektu“ zadala Komise studii o přínosech Schengenu a nákladech na znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích, která bude zveřejněna v druhé polovině roku 2026.

V roce 2025 deset schengenských států prodloužilo a zachovalo znovuzavedení kontrol na svých vnitřních hranicích ⁽⁵⁵⁾, což bylo motivováno obavami týkajícími se migrace a bezpečnosti. Patří mezi ně přetrvávající nestabilita podél klíčových migračních tras, zneužívání migrace jako zbraně nepřátelskými státními aktéry a přetrvávající tlak přeshraniční organizované trestné činnosti.

V případě znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích je nezbytné, aby členské státy přijaly opatření k **omezení jakýchkoli negativních důsledků na přeshraniční pracovníky a komunity**. Důležitou roli proto sehrál strukturovaný dialog schengenského koordinátora s dotčenými členskými státy, jakož i konzultační proces zahájený v rámci revidovaného Schengenského hraničního kodexu ⁽⁵⁶⁾, který přinesl konkrétní výsledky při řešení čekacích dob na vnitřních hranicích i při zlepšování operativní koordinace a výměny informací. Ve většině případů se znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích týkalo nesystematických kontrol na místě.

Kontrola vnitřních hranic sice může hrát roli při řešení migračních a bezpečnostních problémů některých členských států, existují však **účelnější a účinnější alternativy a řešení**. Cennou náhradou za kontroly na vnitřních hranicích může být zejména operativní spolupráce, výměna informací a kontroly na území členských států, zejména prostřednictvím nesystematických policejních kontrol nebo technologií mobilní biometrické identifikace a sledování vozidel ⁽⁵⁷⁾. Rumunský operativní přístup na vnitřních hranicích s Maďarskem a Bulharskem představuje model, který by se mohl využívat i v jiných členských státech. Kombinuje společné operace, které jsou založeny na zpravodajských informacích, cílené policejní kontroly založené na riziku, společné hlídky a plně funkční střediska policejní spolupráce.

Rychlého zpětného přebírání nelegálních migrantů zadržených v pohraničních oblastech lze dosáhnout prostřednictvím **postupu přemístění**, což je nástroj zavedený revidovaným Schengenským hraničním kodexem. Několik členských států ⁽⁵⁸⁾ právě dojednávají praktická opatření pro jeho uplatňování, zatímco ostatní se nadále spoléhají na stávající dvoustranné dohody o zpětném přebírání osob.

Do budoucna lze říci, že systém EES a nadcházející zahájení uplatňování nástrojů Paktu o migraci a azylu výrazně posílí strukturální podmínky pro postupné rušení kontrol na vnitřních hranicích. Obě iniciativy poskytnou členským státům operativní nástroje pro zvládání migračních a bezpečnostních tlaků na jejich vnějších hranicích a pro boj proti neoprávněnému pohybu v schengenském prostoru.

⁽⁵⁵⁾ Evropská komise, „Dočasné znovuzavedení hraničních kontrol“ (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/temporary-reintroduction-border-control_cs).

⁽⁵⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1717 ze dne 13. června 2024, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Úř. věst. L, 2024/1717, 20.6.2024).

⁽⁵⁷⁾ Doporučení Komise (EU) 2024/268 ze dne 23. listopadu 2023 o spolupráci mezi členskými státy s ohledem na závažné hrozby pro vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích (Úř. věst. L, 2024/268, 17.1.2024).

⁽⁵⁸⁾ Schengenská hodnocení Rakouska, Rumunska a Slovinska potvrzují, že jednání o jeho provádění dosud nebyla zahájena.

Komise je i nadále odhodlána podporovat zásady volného pohybu a bezpečnosti v celém schengenském prostoru a brzy vydá stanoviska, jak je uvedeno v revidovaném Schengenském hraničním kodexu.

3. ROZHODUJÍCÍ PRVEK PRO KONSOLIDACI A UDRŽITELNÉ PROVÁDĚNÍ: SPRÁVA SCHENGENU

V dřívějších fázích schengenské integrace mohl systém do značné míry fungovat na základě zavedených postupů, praktické spolupráce a silného předpokladu důvěry mezi členskými státy. V důsledku toho měla správa Schengenu, která zahrnuje všechny oblasti umožňující fungování schengenského prostoru, spíše podpůrnou než ústřední úlohu a každodenní řízení se opíralo spíše o neformální koordinaci než o silný společný politický rámec.

Tento kontext se zásadně změnil. Schengen dnes funguje v mnohem složitějším a náročnějším prostředí, které je utvářeno geopolitickou nestabilitou, novými bezpečnostními hrozbami a přelomovými technologiemi. V této situaci se účinnost a soudržnost Schengenu již nemůže opírat převážně o neformální ujednání. Jak bylo uznáno v Schengenském prohlášení ⁽⁵⁹⁾, posílení schengenského prostoru za současných podmínek vyžaduje správu, která bude strukturovanější, kolektivnější a pevněji zakotvena na politické úrovni a zajistí jasnost, koordinaci a společné strategické směřování. **Posílení správy schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni** je proto klíčovou podmínkou pro zajištění toho, aby schengenský prostor mohl účinně reagovat na současné i budoucí výzvy.

3.1 Posílení správy Schengenu

Srovnávací přehled stavu Schengenu za rok 2025 ⁽⁶⁰⁾ vykresluje rozmanitý obrázek toho, jak členské státy přispívají k fungování schengenského prostoru:

Souhrnný srovnávací přehled z prosince 2025

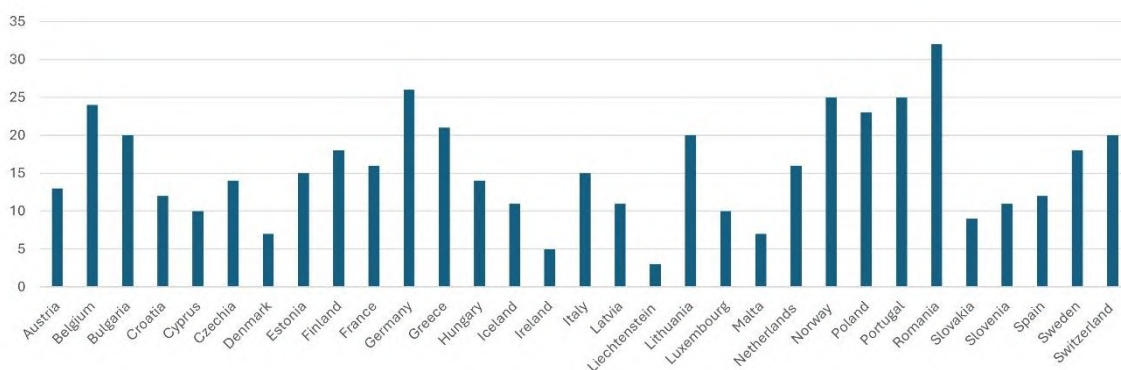
Ačkoli je v mnoha oblastech patrný pokrok, rozdíly přetrvávají, což vede k operativním a bezpečnostním nedostatkům. Pokud nejsou závazky důsledně dodržovány, může být zároveň narušena vzájemná důvěra mezi členskými státy, což ovlivňuje společnou sílu a jednotu schengenského prostoru ⁽⁶¹⁾. Podobně jako v předchozích letech hrál i v roce 2025

⁽⁵⁹⁾Rada přijala dne 12. června 2025 Schengenské prohlášení, v němž potvrdila závazek členských států zachovat integritu Schengenu. Rada Evropské unie, *Schengenské prohlášení*, přijato dne 12. června 2025 (<https://www.consilium.europa.eu/media/gjrnbywx/st10068en25.pdf>).

⁽⁶⁰⁾Souhrnný srovnávací přehled stavu Schengenu hodnotí a vizualizuje celkové provádění doporučení vyplývajících ze schengenských hodnocení ve všech členských státech Schengenu. V souladu s metodikou dohodnutou s členskými státy v prosinci 2023 je strukturován do šesti politických rozměrů, z nichž každý se zabývá klíčovými aspekty pro účinné fungování schengenského prostoru. Vizualizace znázorňuje na základě jednotlivých srovnávacích přehledů stavu Schengenu, které členským státům přidělují body za úroveň provádění doporučení, celkové průměrné skóre pro jednotlivé rozměry v celém Schengenu.

⁽⁶¹⁾Předpokladem dobře fungujícího schengenského hodnotícího a monitorovacího mechanismu je včasné a kvalitní podávání zpráv o opatřeních přijatých k odstranění nedostatků zjištěných během hodnocení.

schengenský hodnotící a monitorovací mechanismus zásadní roli při určování oblastí, kde je třeba zlepšení, a při podpoře kultury společné odpovědnosti členských států. Tento mechanismus, do něhož je zapojeno více než 500 odborníků ze všech schengenských států, umožňuje účinně a včas zjistit nedostatky, jakož i osvědčené postupy a inovativní řešení. Tyto osvědčené postupy jsou shromážděny ve zvláštním přehledu ⁽⁶²⁾, který může poskytnout užitečná řešení a slouží členským státům jako inspirace.

Počet vybraných odborníků podle členských států za rok 2026

V rámci hodnotících činností týkajících se roku 2025 ⁽⁶³⁾, včetně cílených monitorovacích činností ⁽⁶⁴⁾ a nedávno zahájených schengenských monitorovacích dialogů ⁽⁶⁵⁾, byla zdůrazněna potřeba, aby členské státy posílily své rámce pro správu schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni a zajistily účinnou koordinaci, jasné strategické plánování a plný soulad mezi vnitrostátními prioritami, operativními potřebami a financováním EU. Tyto procesy posílily každodenní provádění Schengenu, podporované probíhajícími výměnami se schengenským koordinátorem ⁽⁶⁶⁾.

Některé členské státy dosáhly v této oblasti významného pokroku, neboť dvanáct členských států ⁽⁶⁷⁾ jmenovalo národní schengenské koordinátory. **První pravidelné schengenské hodnocení Rumunska** po jeho plném začlenění do schengenského prostoru navíc ukázalo výsledky posíleného komplexního modelu správy schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni, který zajišťuje vysokou úroveň připravenosti díky integraci institucionálních opatření, strategickému plánování, vnitrostátním mechanismům kontroly kvality a politické i operativní koordinaci.

⁽⁶²⁾ Pracovní dokument útvarů Komise, *Přehled osvědčených postupů zjištěných v rámci schengenského hodnotícího a monitorovacího mechanismu z roku 2026*.

⁽⁶³⁾ V roce 2025 Komise provedla roční program hodnocení, jehož výsledkem jsou zprávy o zemích schengenského prostoru pro Bulharsko, Rakousko, Rumunsko, Slovinsko a Švýcarsko, které budou brzy přijaty. Evropská komise, „Schengenské hodnocení a monitorování“ (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_cs).

⁽⁶⁴⁾ V Řecku, Francii, Itálii a na Kypru.

⁽⁶⁵⁾ Tyto dialogy, jejichž cílem je posílit proces hodnocení a monitorování provádění schengenských norem členskými státy, se zaměřují na podporu závazku a zlepšení správy schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni prostřednictvím strukturovaných diskusí vedených koordinátory jednotlivých zemí, na řešení klíčových problémů, zajištění včasného podávání zpráv a následných opatření v návaznosti na doporučení a usnadnění výměn technické povahy s cílem vyřešit přetrvávající problémy.

⁽⁶⁶⁾ Toto úsilí rovněž umožnilo Komisi posoudit pokrok dosažený členskými státy. V návaznosti na poslední posouzení zpráv o následných opatřeních předložených členskými státy Komise prostřednictvím těchto zpráv uzavírá akční plány Lucemburska, Portugalska a Švédska v oblasti vízové politiky v souladu s čl. 21 odst. 3 nařízení o schengenském hodnotícím a monitorovacím mechanismu.

⁽⁶⁷⁾ Belgie, Bulharsko, Česko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko a Finsko.

Navzdory tomuto pokroku se některé členské státy stále potýkají se značnými problémy, pokud jde o účinné provádění správy Schengenu. Rámce správy schengenského prostoru zůstávají roztržité, odpovědnosti jsou rozptýleny mezi více orgánů a chybí jasná ústřední koordinační funkce. To odráží širší model, kdy je provádění Schengenu nadále řízeno prostřednictvím oddělených vnitrostátních opatření s nedostatečnou integrací odpovědnosti, koordinace a dohledu.

Účinná správa Schengenu začíná u **silných vnitrostátních řídicích struktur**, které využívají úsilí, jež již bylo vyvinuto v rámci evropské integrované správy hranic ⁽⁶⁸⁾. Nejpokročilejší modely vnitrostátní správy vykazují čtyři klíčové prvky. Zaprvé, je třeba **koordinovaný přístup** ke správě schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni, který zahrnuje zmapování a propojení všech příslušných zúčastněných stran, jasné vymezení rolí a odpovědností na politické, správní a operativní úrovni, vytvoření formálních koordinačních mechanismů a jmenování národního schengenského koordinátora s dostatečnými dohledovými pravomocemi. Zadruhé je zapotřebí **komplexní a strategický rámec**, který by stanovil soudržnou střednědobou a dlouhodobou vizi fungování schengenského prostoru a navázal při tom na stávající odvětvové strategie. Zatřetí je pro dosažení skutečných výsledků nezbytná **ucelená vize následných operativních opatření**, která převádí strategické cíle do konkrétních opatření s jasným časovým rozvrhem, přidělenou odpovědností a odpovídajícími zdroji, což zajišťuje strukturované provádění. V neposlední řadě musí být silná vnitrostátní správa doprovázena **odpovídajícími kapacitami**, které umožní účinné provádění schengenských závazků. Těmito kroky mohou členské státy zajistit svou účinnou odpovědnost a posílit soudržnost Schengenu na úrovni EU.

V sázce je víc než jen zájmy jednotlivých členských států, neboť síla schengenského prostoru závisí na vzájemné odpovědnosti jednotlivých členských států. Skutečná hodnota hodnocení spočívá v jejich schopnosti převést zjištění do společných závěrů na evropské úrovni. V roce 2026 bude Komise i nadále podporovat členské státy v tomto úsilí o posílení správy Schengenu prostřednictvím schengenského hodnotícího a monitorovacího mechanismu, mimo jiné prostřednictvím hodnotících činností v Německu, Belgii, Nizozemsku a Lichtenštejnsku ⁽⁶⁹⁾. Členské státy rovněž obdrží pokyny a zdroje k posílení svých rámců správy na vnitrostátní úrovni a finanční podporu v rámci specializovaného Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky.

3.2 Provádění Schengenu prostřednictvím cíleného financování EU

Posílení správy schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni by mělo jít ruku v ruce se strategickým využíváním finančních prostředků EU. To je důležité zejména s ohledem na přípravu příštího víceletého finančního rámce na období 2028–2034. Návrh Komise na financování schengenských iniciativ v tomto rámci, který ještě musí schválit Evropský parlament a Rada, klade větší důraz na výkonnost a strategické využívání finančních prostředků EU. V této souvislosti budou **finanční prostředky EU** přispívat k podpoře správy schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni a souvisejících opatření, a to koordinovaným a cíleným způsobem a plně v souladu se strategickými prioritami stanovenými během schengenských hodnocení.

S pokračujícím procesem přípravy příštího víceletého finančního rámce je nezbytné propojit strukturální reformy stanovené v schengenských hodnoceních a obecně

⁽⁶⁸⁾ Cílem evropské integrované správy hranic je zajistit soudržnou a koordinovanou správu vnějších hranic EU prostřednictvím společných operací, sdílených zdrojů a strategických partnerství.

⁽⁶⁹⁾ Evropská komise, „Hodnocení a monitorování Schengenu – Migrace a vnitřní věci“ (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_cs).

schengenské priority stanovené pro cyklus 2026–2027 s programováním financování EU v oblasti vnitřních věcí prostřednictvím plánů národního a regionálního partnerství, aby se cíle EU promítly do vnitrostátních investičních a reformních programů.

3.3 Dokončení a rozšíření schengenského prostoru

Schengenský prostor je koncipován jako společný rámec, v němž platí společná pravidla, normy a povinnosti pro všechny zúčastněné členské státy.

Ve stále složitějším geopolitickém kontextu **Kypr** jedinečným způsobem přispívá k posílení společné informovanosti o rizicích a příležitostech v jeho regionu a zároveň přináší zkušenosti, které posilují společnou kapacitu v oblasti hranic, migrace a bezpečnosti. V této souvislosti provedla Komise v prosinci 2025 schengenskou monitorovací činnost s cílem posoudit stav připravenosti Kypru a podpořit další kroky směřující k jeho plnému přistoupení k schengenskému prostoru. V roce 2025 bylo dosaženo významného pokroku; kyperské orgány provedly významné reformy a opatření v souladu s nejvyššími schengenskými normami. **Irsko** pokračovalo ve svém úsilí prokázat připravenost plně uplatňovat části schengenského rámce související s vnitřní bezpečností schengenského prostoru.

Stejně tak je nutné pokračovat v prohlubování strukturované spolupráce s partnery procesu rozšíření. **Kandidátské země EU jsou i kandidátskými zeměmi schengenského prostoru**, a proto je nezbytné zajistit, aby byla připravenost na členství v Schengenu systematicky začleněna do procesu přistoupení k EU. Prvním krokem na cestě k členství v Schengenu je vytvoření pevných rámců správy schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni. Proto Komise již **zintenzivnila svou spolupráci se zeměmi procesu rozšíření**. Komise společně s agenturou Frontex a odborníky z členských států uspořádala v únoru 2026 první zasedání pro zvýšení povědomí o správě Schengenu v zemích procesu rozšíření. Tato iniciativa, jejímž hostitelem byla Černá Hora, poskytla praktické pokyny pro budování účinných vnitrostátních koordinačních struktur. Potvrdil se také velký zájem zemí procesu rozšíření a zdůraznil se přínos včasné a strukturované přípravy. Zároveň se v rámci jednání klade větší důraz na včasnou přípravu na Schengen, pečlivé sledování vývoje a provádění schengenských akčních plánů u partnerů procesu rozšíření a poskytování technické pomoci pro jednotlivé země, aby byly kandidátské země v tomto procesu podpořeny.

4 DALŠÍ KROKY

Konsolidace dosažených výsledků a řešení zbývajících nedostatků zajistí, že schengenský prostor bude i nadále ostražitý a dobře připravený, neboť rychle se vyvíjející geopolitická situace může výrazně ovlivnit dynamiku migrace a bezpečnosti. S ohledem na schengenský cyklus 2026–2027 Komise vyzývá Schengenskou radu, aby na svém příštím zasedání v červnu 2026 schválila následující priority.

Prioritní prováděcí opatření pro schengenský cyklus 2026–2027

1. Podpora vnějšího rozměru Schengenu

Na úrovni EU:

- Navrhnout revizi **vízového kodexu** s cílenými opatřeními k posílení bezpečnosti EU.
- Zvýšit **globální konkurenceschopnost EU** dalším rozvojem vzájemně výhodných partnerství s klíčovými zeměmi.

2. Zajištění integrované vnější hranice pro bezpečný schengenský prostor

Země schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni musí:

- Pokračovat v **digitalizaci** postupů a rozvoji rozsáhlých informačních systémů, včetně jejich interoperability. Pokračovat v účinném zavádění Systému vstupu/výstupu na všech hraničních přechodech, včetně odpovídajícího zavedení všech funkcí, zkrácení doby zpracování, zvýšení automatizovaných řešení na hranicích a zlepšení registrace a kvality biometrických údajů. Zajistit dobře připravené spuštění systému ETIAS s odpovídajícím zkoušením a potřebnými zdroji.
- Pokračovat ve zlepšování **kvality a účinnosti hraničních kontrol** prostřednictvím plného využívání stávajících systémů a jejich interoperability, jakož i dalšího rozvoje vnitrostátních kapacit pro ostrahu hranic, včetně vzdělávání a infrastruktury.
- Zajistit vysokou úroveň **informovanosti o situaci** a hluboké porozumění hrozbám a novým výzvám upevněním tvorby politiky založené na důkazech a zpravodajských informacích.
- Zajistit účinné provádění **nařízení o prověřování** přidělením zdrojů a kapacit, což zahrnuje zřízení nezávislého monitorovacího mechanismu.
- Posílit a dále rozvíjet **pohotovostní plánování** s cílem zvýšit schopnost reakce v krizových situacích a zajistit větší připravenost podporou evropského přístupu.

3. Zvýšení účinnosti systémů navracení

Země schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni musí:

- Zajistit účinné provádění **řízení o návratu na hranicích**.
- Posílit nezbytné **operativní kapacity a nástroje** na podporu procesu navracení a opětovného začleňování, včetně dostatečných kapacit pro řízení o návratu, jakož i modernizovat nástroje a systémy, jako je systém řízení případů navracení, a plně využívat funkce Schengenského informačního systému.
- Využívat **podpory agentury Frontex** a aktivně řešit problémy při naplňování potřeb v oblasti vysílání specialistů na navracení.

4. Konsolidace operativního rámce pro spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti

Na úrovni EU:

- Pokračovat v práci **neformální skupiny odborníků pro přeshraniční operativní spolupráci v oblasti prosazování práva** tím, že se skupina bude zabývat společnými operacemi, přeshraničním sledováním a zabezpečenou komunikací.
- Pokračovat ve **strukturovaném dialogu, který zprostředkovává schengenský koordinátor**, se všemi členskými státy, jichž se týká kontrola na vnitřních hranicích nebo na něž mají vliv, s ohledem na postupné rušení kontrol.

Země schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni musí:

- Dokončit právní a operativní provedení směrnice o výměně informací, mimo jiné prostřednictvím plně funkčních **jednotných kontaktních míst** a podpory **systematického využívání informačních systémů Europolu**, jako je SIENA.
- Plně využívat **rozšířené funkce** Schengenského informačního systému.
- Řešit **potřeby v oblasti lidských zdrojů a technické kapacity (včetně vzdělávání a digitální infrastruktury)**, aby odpovídaly provozním potřebám.
- **Maximálně využívat** všechny nástroje, které poskytuje **revidovaný Schengenský hraniční kodex**, k postupnému odstranění kontrol na vnitřních hranicích. Prohloubit iniciativy regionální spolupráce a posílit společnou operativní kapacitu **rozšířením rámců spolupráce v oblasti prosazování práva**.

5. Posílení správy Schengenu

Na úrovni EU:

- Zajistit konsolidaci dosažených výsledků a provádění priorit uvedených v této zprávě, mimo jiné prostřednictvím **systematičtějších diskusí o jednotlivých zemích** a strategického financování v rámci příštího víceletého finančního rámce.
- Dokončit přistoupení **Kypru** k schengenskému prostoru.
- Dokončit postupy nezbytné pro úplné provedení schengenských pravidel týkajících se vnitřní bezpečnosti v **Irsku**.
- Pokračovat v intenzivní spolupráci se **zeměmi procesu rozšíření**.

Na vnitrostátní úrovni musí schengenské státy:

- **Posílit rámce správy schengenského prostoru na vnitrostátní úrovni** na základě pokročilých modelů vnitrostátní správy, a to vše pod dohledem určeného národního **schengenského koordinátora**.